

задоволство, защото още веднъж разкрива пред погледа ни възможностите на човека, неговата сила, волята му да преодолее всяко препятствие, дързостта да желае и да постига желаното, смелостта да излезе на единоборство с обстоятелствата, гордостта да разчита само на собствените си сили. И няма човек на света, който да не е изпитал същия трепет и амбиция, в чиято душа да не отекне страстта и участта на Борис Морев. Без да го съзнава, Борис се е уподобил на Александър Велики, на Цезар, Наполеон, Растиняк, Разколников и т. н. И макар че едни от имената, които споменах, принадлежат на историята, а други на изкуството, те са от един и същи род, природата ги е създала по един и същи калъп. И докато свят светува, човешките майки няма да престанат да ги раждат.

Същото може да кажем и за Ирина. Това е тип на жена! И колкото и да се стараем да обясним нейната участ чрез условията, чрез гибелното влияние на отровния свят на „Никотиана“, ние знаем, че за тия жени няма време, няма условия, няма обстоятелства, те са древни като света. Това са жени с участ на комети. Това е жената-любовница, а не майка, богиня на любовта, орисана да бъде такава. Астарта, Клеопатра, любовница на императори, Нана, издигнала се от низините до върховете на обществото, Настася Филоповна, родена за трагедия, Фрина и т. н. Гибелта на Ирина не се дължи на случайността. Тя я носи в кръвта си. Случайно е срещнала един безумец, случайно става негова любовница и жена, за да попадне в най-висшите кръгове на обществото. Но нейната съдба е заложена в самата нея, а не във външните обстоятелства. Обстоятелствата на нейния житейски път са само декорацията, фона, на който ще се разиграе трагедията, запланувана в деня на нейното раждане.

Мнозина от близките на Димитър Димов, които са знаели ръкописа, са го съветвали да определи друга участ на Ирина, да не се самоубива, а да започне нов живот. Разбира се, Димитър Димов е знаел, че това би било правдоподобно. Но той не търси правдоподобност, а голямата правда в изкуството. Жени като Ирина, като Елена Петрашева, като Фани Хорн не могат да имат обикновена съдба, да изпитват простите човешки радости, свещените трепети на майчинството, семейното щастие. Те трябва да изгорят, за да оставят след себе си знака, емблемата на вечната, всепобеждаваща женственост, която магнетично ни привлича и в същото време ни плаши с неотменната си власт.